

Zdeněk Duda: Poslední věci člověka v čase odkouzlování světa. Smrt v 18. století. Diplomová práce. Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity, České Budějovice 2006. 142 stran.

Posudek vedoucí diplomové práce.

Ve své diplomové práci, jejíž název výstižně charakterizuje obsah, se diplomat věnuje problematice umírání a smrti, otázce, jíž se už několik desítek let zaobírá evropský antropologicky orientovaný historický výzkum a která se v poslední době dostala rovněž do zorného pole historiků v Čechách.

Autor se zaměřil na fenomén smrti v měšťanském prostředí 18. věku, především jeho druhé poloviny. Chronologické vymezení oblasti zkoumání i spojení „odkouzlování světa“ je zdůvodněno, resp. vyloženo v úvodu práce. Spis se rozpadá (výraz, jak vysvětlím, není volen náhodně) na dvě části. První vychází z rozsáhlého korpusu zahraniční literatury, jenž diplomant podrobil důkladné analýze, a tři okruhy bádání, které si vybral jako výchozí, tvořivým a originálním způsobem interpretoval. Jedná se o Arièsovo schéma přístupů člověka k smrti a Arièsovu typologii smrtí, civilizačně procesuální myšlení Norberta Eliase (Z. Duda přesvědčivě dokázal, že Eliasovu teorii lze aplikovat i na období 18. století) a Michaela Ebertze (z Ebertzovy analýzy kázání „vygeneroval“ diplomant tradiční kód představ o onom světě) a zatřetí o koncept dechristianizace Michela Vovella. K uvedeným okruhům připojme ještě teorii individualizace a desocializace smrti Pierra Chaunua; tato interpretační schémata tvoří tři kapitoly předkládané práce. Kombinací a promyšlením uvedených metodických východisek vznikla mimořádně kvalitní teoretická studie o metodických přístupech umožňujících analýzu problematiky smrti a událostí, které s ní bezprostředně souvisejí. Čtvrtá kapitola, která je podle autorových slov „vlastním jádrem celé diplomové práce“, předkládá možnosti teoretického uchopení tématu a výzkumu, který by měl tato schémata prověřit.

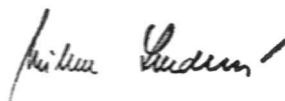
Druhou, neméně pečlivou a důkladnou část, tvoří korpus 22 testamentů píseckých měšťanů a měšťanek z let 1730 – 1740 a 1780 - 1790, z něhož Z. Duda připravil kvalitní edici.

Autor přichází s hypotézou, že nepřehlédnutelné zesvětštění závětí v 18. století je spíše než projevem dechristianizace projevem proměny individuálních eschatologických diskurzů. Jak sám píše, tuto hypotézu by měl ověřit další výzkum. Ačkoli strukturu předpokládaného výzkumu navrhuje (především 4. kapitola; v textu autor naznačil rovněž možnost genderové analýzy tohoto typu pramene), z jeho slov nevyplývá, zda se ho ujme sám, či zda altruisticky připravil půdu pro další badatele. Třebaže lze považovat tento postoj za legitimní, Duda, který svou diplomovou prací prokázal schopnost vědecké práce, si jím poněkud uškodil. Stávající podoba práce tak působí dojmem dvou nezávislých částí: spojitost mezi vlastním textem a edicí zůstala jen v náznaku.

Je však třeba konstatovat, že kromě tohoto opomenutí je práce prosta formálních či formulačních nedostatků. Ačkoli se jedná nepochybně o text náročný, je psán srozumitelně, jasně, bez stylistických či pravopisných pochybení.

Osobně považuji výše uvedený koncepční nedostatek za omluvitelný a vzhledem k nepochybnému badatelskému přínosu, originalitě a kvalitě zpracování doporučuji práci Zdeňka Dudy k obhajobě a hodnotím známkou **výborně**.

Pardubice, 19. ledna 2007

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Milena Lenderová'.

Prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc.